

הפורה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ד שבט תש"פ | דף היומי בבלי: ברכות לז.

דף היומי בהלכה: מסימן תנ"ד סעיף ג' עד סעיף ד'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ח' 'ואעתיק מה' עד פרק ח' 'ואקדים פרט'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק א משנה יז עד עד סוף הפרק

"ואז, ממש בעיקול הדרך, אני מרגיש שהרכב מתחיל להיסחף...." | היום בערב - 'דרשו' חותם את שרשרת סיומי הש"ס במעמד כביר בהשתתפות למעלה מ-40 אלף איש | השולחן ערוך לקראת ט"ו בשבט - אבל מה עם ה'שולחן ערוך'? | 1822

חדשות דרשו

הערב בניו ג'רזי שבארה"ב: למעלה מ-40 אלף איש בראשות מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א ישתתפו בעז"ה במעמד הכביר של סיום הש"ס שעל-ידי ארגון 'דרשו'

האירוע הענק יחתום את המסע העולמי של סיומי 'דרשו' תש"פ, שהותירו חותם עז של חיזוק התורה ולומדיה בכל רחבי העולם היהודי

היום בערב - אור ליום ט"ו שבט יתקיים בעז"ה המעמד הכביר של סיום הש"ס שע"י 'דרשו' בארה"ב. המעמד הענק, שייערך ב'פרודנשל סנטר' שבניו ג'רזי ובאולמות סמוכים המכילים יחדיו כ-40,000 מקומות, יחתום את המסע העולמי של סיומי 'דרשו' שהותירו חותם עז בכל רחבי העולם היהודי והביאו לחיזוק אדיר בלימוד התורה בכל אתר ואתר.

ארגון 'דרשו', אשר פתח את שרשרת הסיומים ברחבי תבל במוצאי שבת חנוכה במעמד הגדול בבנייני האומה בירושלים, מעמד שהיווה את אות הפתיחה לכלל הסיומים בעולם היהודי - הוא גם זה שנועל את שרשרת הסיומים למחזור הדף היומי ה"ג, במעמד שטרם היה כמותו, בהשתתפות עשרות אלפי יהודים.

כאמור, המעמד יתקיים באולם המקורה הגדול ביותר בארה"ב, ב'פרודנשל סנטר', ויפתחו בו כ-45 אלף בני אדם במתחם המרכזי ובמתחמי המשנה, בהשתתפות מרנן ורבנן שליט"א מכל העולם היהודי, מקהלות זמר, ורבבות יהודים ממשפחות 'דרשו' בצפון אמריקה. כ"ק מרן האדמו"ר מצאנו שליט"א, המכהן כחבר הנשיאות העולמית של 'דרשו' השווה בימים אלו בארה"ב, יסיים את הש"ס במעמד הגדול ויישא משא חיזוק, כמו כן יעמדו בראשות

משלחת 'דרשו' מארה"ק למעמד, הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון וחבר הנשיאות העולמית של 'דרשו', אשר ישא משא חיזוק; הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א והגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א.

מבחינת ההפקה המוזיקאלית, ב'דרשו' שוברים הפעם שיאים היסטוריים, כאשר לראשונה מעל במה אחת יופיעו שתי מקהלות הזמר הטובות ביותר בעולם המוזיקה החסידית - מקהלת 'מלכות' מארה"ק ומקהלת 'שירה' מארה"ב, וזאת בנוסף לשתי התזמורות הטובות בעולם המוזיקה החסידית, 'המנגנים' ו'פרייליך', המכילות יחד כ-50 נגנים.

במהלך המעמד שיקבע שיאים חדשים בכל הקשור להשקעה במעמדי סיום הש"ס מאז ומעולם, יושרו לכבודה של תורה הלחנים החדשים והמרגשים של 'דרשו' שהולחנו במיוחד לשרשרת סיומי הש"ס, בהשתתפות בעלי המנגנים ר' מוטי שטיינמץ, ר' זאנוויל וינברגר, ר' ישראל אדלר, ר' אייזק האניג, ר' אהרלה סמט וילד הפלא דודי הרשקופ. כמו כן תוקרן במהלך המעמד המצגת המיוחדת 'הנהיגים ימים בָּאִים' שריגשה את עשרות אלפי המשתתפים במעמדי סיומי הש"ס של 'דרשו'.

עשרות אלפי מצטרפים חדשים הפכו ל'דרשו אידן' והצטרפו לתכנית דרשו השונות

המבחן התורני הגדול בעולם: "כמות הנבחנים שברה את כל השיאים"

גם בארגון דרשו לא העריכו נכונה את כמות המשתתפים שיגיעו להיבחן במסגרת המבחן הראשון במסכת ברכות בתכנית 'קנין תורה' • בבני ברק אילו המבחנים בשעה 10:30 בבוקר ובתוך שעה קלה הודפסה עוד 1500 מבחנים חדשים • בירושלים מאות נבחנים גדשו את המסדרונות, חדרי הקפה, חדרי ספה, לאחר שספסלי בתי המדרש היו מלאים עד אפס מקום • הרה"ג נתן וינגרטן, מנהל מערך השיעורים ב'דרשו': "מרנן ורבנן גדולי ישראל שהשתתפו במעמד לא הפסיקו להתפעל מהמפעל העצום שהם ראו לנגד עיניהם" • בכל העולם יחד כמות הנבחנים עברה את ה-50 אלף

להם תקדים בהיסטוריה היהודית, וגרמו לרבים מהם להזיל דמעות של התרגשות".

הרב וינגרטן משוכנע כי החגיגות והמעמדים האדירים שציינו את סיום מחזור הלימוד של הדף היומי ופתיחתו של המחזור החדש, תרמו ללא כל ספק לתוספת משמעותית במספר לומדי הדף היומי. "אנשים שראו את שמחת התורה על פניהם של חתני 'קנין תורה' ו'קנין ש"ס', הרגישו שזה מזיז אצלם משהו. זה נתן להם חשק להיות גם כאלה. הם רצו ש'חלקם יהיה עמהם', עם אותם 'דרשו אידן' שהאור של התורה ניכר על פניהם".

בתקופה האחרונה נרשמו ב'דרשו' אלפי נבחנים חדשים, שמעוניינים להיבחן על דפי הגמרא הנלמדים מידי חודש בחודשו. יחד עם אלפי הנבחנים הוותיקים, מהווים נבחני הדף היומי ב'דרשו' קבוצה אדירת ממדים של עמלי תורה בני עליה. "אנחנו רואים כאן מחזה שלא היה בהיסטוריה היהודית" מוסיף הרב וינגרטן. "זכיתי להתלוות לגאון הגדול רבי שמואל אליעזר שטרן בעת שביקר באחד ממוקדי הבחינה בבני ברק, הוא ציטט את הפונוביז'ר רב, שאמר כי אחרי השואה יש הרבה תורה, בגלל 'אותיות פורחות באוויר' של עולמות התורה שעלה בעשן השמימה. והוסיף הגרש"א שטרן, כי כעת כשביקר במוקדי הבחינה של דרשו התחדש שלו שזה לא רק בכמות, אלא גם באיכות. גם הגאון רבי חיים פיינשטיין התרשם עמוקות מהקידוש ה' שראה לנגד עיניו והתבטא כי יש כאן בחינת קבלת התורה מחדש, ממש כמו במעמד הר סיני".

ב'דרשו' השלימו במהלך השבוע את ההיערכות הלוגיסטית רחבת ההיקף לקראת המבחן הראשון, על מנת לקלוט את הנבחנים הרבים במאור פנים ולאפשר להם לערוך את המבחן במקומות מתאימים, לצורך כך הורחבו מוקדי הבחינות, נוספו מוקדים חדשים, נוספו שעות למוקדי המבחנים הקיימים ונפתחו מוקדי בחינות חדשים ברחבי תבל.

מסלול 'קנין תורה' של 'דרשו' נוסד בהתייעצות והכוונת מרן הגאון הגדול רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל על פי סדר הדף

כל מי שביקר בעשרות מוקדי המבחנים של דרשו ברחבי הארץ חזר נפעם ממראה עיניו. אלפי יהודים, החל מילדים בני 10 וכלה ביהודים בני 90 הגיעו ביום שישי בבוקר לעשרות נקודות הבחינה במטרה אחת: להיבחן על הדפים שנלמדו בדף היומי, במסגרת תכנית 'קנין תורה' של דרשו ולקנות ידיעות בש"ס. בכל רחבי הארץ כמו הנבחנים עברה את ה-30 אלף, וברחבי העולם היהודי כולו יחד, למעלה מ-50 אלף יהודים נבחנו על הדפים שנלמדו עד כה במסגרת הדף היומי.

מוקדי המבחנים בבני ברק קרסו תחת העומס, כאשר אלפי נבחנים הגיעו ולא היה עבורם דפי בחינה. בשעה 10:30 בבוקר למעלה מאלף יהודים ביקשו להיבחן אולם כל טפסי הבחינה אזלו. האחראים המסורים של דרשו הדפיסו בזמן קצר עוד 1500 מבחנים עבור הלומדים הרבים.

בירושלים מוקדי הבחינה המו מאות יהודים שחיפשו מקום להניח עליו את דף הבחינה כדי למלאותו, וגדשו בתי כנסת סמוכים, מסדרונות ואפילו חדרי ספה, חדרי תה וחדרי מעילים. המראה המרגש המיס כל לב כאשר היה ניתן לראות בחוש את הכמות העצומה של הלומדים שלא מסתפקים בלימוד דף היומי, אלא מעוניינים לדעת את הנלמד ולהיבחן על החומר בצורה מעמיקה, כזו שתחקוק אותם בליבם. הרבנים שביקרו במרכזי הבחינה בחנו את הלומדים, והתרשמו עמוקות מהידע שהפגינו נבחני דרשו.

"המדיניות של דרשו הוא לאפשר הגעה חופשית למבחנים בבחינת 'כל הרוצה ליטול יבוא ויטול'" אומר לנו הרה"ג נתן וינגרטן, מנהל מערך השיעורים ב'דרשו'. "ואכן תמיד אנחנו לוקחים בחשבון שיש כמות מסוימת של נבחנים שמגיעים בלי שידענו עליהם קודם. אבל כמות הנבחנים הפעם שברה את כל השיאים. גם מרנן ורבנן גדולי ישראל שהשתתפו במעמד לא הפסיקו להתפעל מהמפעל העצום שהם ראו לנגד עיניהם. רבבות יהודים שמבקשים להעמיק את ידיעותיהם בתורה, ומוכנים להקדיש לכך זמן רב, ואפילו להיבחן על החומר - מראות שאין

בסדר שני אולם יחד עם לימוד התוספות. מדי חודש מתכנסים הלומדים למוקדי הבחינה של הארגון ועורכים מבחן על שלושים דפי הגמרא שנלמדו.

היומי, כאשר מידי חודש נלמדים בשני מסלולים נפרדים שלושים דפי הדף היומי. על פי הכוונת מרן הגרמ"י זצוק"ל במסלול הראשון הלימוד הוא 'בין הסדרים' ובמסלול השני ניתן ללמוד גם

מרנו ורבנו גדולי הדור שליט"א שביקרו במוקדי הבחינה של דרשו ברחבי הארץ

שיינץ שליט"א רב העיר אשדוד, רבי שמואל דוד גרוס שליט"א - רב קהילת גור, רבי חיים פסח הורביץ שליט"א רב קהילת בעלז אשדוד וחבר בד"ץ מחזיקי הדת.

למוקדי המבחנים במודיעין עילית הגיעו הגאונים הגדולים, המרא דאתרא רבי מאיר קסלר שליט"א, רבי ישראל זיכרמן שליט"א רב אחוזת ברכפלד, רבי יצחק לוקסנבורג שליט"א רב שכונת נאות שמחה.

כמו כן הגיעו למוקדים המבחנים ברחבי הארץ רבנים ומורי הוראה רבים נוספים הגאונים הגדולים שליט"א. באופקים הגיע רבי ישראל יעקב פינקוס שליט"א רב הקהילה המקומית. למוקד בבית חלקיה הגיע רבי שלמה פולק שליט"א רב הישוב, לחצור הגיע רבי גבריאל אברמוביץ שליט"א רב דחסידי גור בעיר, בטבריה הגיע רבי שמואל לובין שליט"א רב קהילת קרלין. בירוחם הגיעו המרא דאתרא רבי מרדכי יהודה קראוס שליט"א. בכרמיאל, רבי אברהם מרגלית שליט"א רב העיר, בנתיבות הגיעה רבי שמואל מונטג שליט"א רב קהילה המקומית, בנתניה הגיע בן כבוד קדושת מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א, ר"י צאנז רבי יוסף משה דוב הלברשטאם שליט"א, בעפולה הגיע רבי נתן רוטשילד שליט"א מרא דאתרא גבעת המורה, בערד הגיע רבי מרדכי חיים וולקוביץ שליט"א רב דחסידי גור, בצפת הגיע רבי מרדכי דב קפלן שליט"א נשיא מוסדות ישיבת צפת ורב העיר העתיקה, ברחובות הגיע רבי אברהם יצחק קוק שליט"א ראש ישיבת מאור התלמוד, ברכסים הגיע רבי יצחק שכטר שליט"א ראש כולל 'עטרת אליהו' ורב ביהמ"ד בנה ביתך בתפרח הגיע המרא דאתרא רבי אליהו אליעזר יעקובזון שליט"א.

במוקדי המבחנים בבני ברק ביקרו בין היתר הגאונים הגדולים, רבי חיים פיינשטיין שליט"א ראש ישיבת עטרת שלמה, רבי ברוך דב דיסקין שליט"א ראש ישיבת אורחות תורה, רבי שריאל רוזנברג שליט"א אב"ד רמת דוד וראב"ד בד"ץ בני ברק, ורבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א גאב"ד שערי הוראה ורב מערב בני ברק, ורבי יהודה אריה שוורץ שליט"א מרא דאתרא קרית הרצוג.

למוקדי המבחנים בירושלים הגיעו הגאונים הגדולים, רבי ישראל גנס שליט"א מראשי ישיבת קול תורה ורב קהילת בני תורה בית וגן, רבי נפתלי נוסבוים שליט"א ראש ישיבת חיי משה ואב"ד אהבת שלום, רבי צבי ובר שליט"א מרא דאתרא נוה יעקב וחבר בד"ץ שארית ישראל, רבי ישראל יצחק זילברמן שליט"א רב שכונת נוה יעקב - מרכז, רבי שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א דומו"צ דקהל מחזיקי הדת בעלזא, רבי ישראל גואלמן שליט"א רב שכונת רמות א', רבי צבי שרלין שליט"א רב שכונת רמת אשכול.

למוקדי הבחינה בביתר עילית הגיעו הגאונים הגדולים, רבי ישראל ברזובסקי שליט"א רב דחסידי סלונים ורב שכונת הגפן, רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א רב קהילת צאנז וחבר הבד"ץ, ורבי יעקב אביעזרי תופיק שליט"א מרא דאתרא ביתר. למוקדי הבחינה בבית שמש הגיעו הגאונים הגדולים רבי נתן קופשיץ שליט"א מרא דאתרא 'נחלה ומנוחה' וחבר בד"ץ העדה החרדית בית שמש. רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א ראש ישיבת באר התורה, רבי משה טוביה דינקל שליט"א מרא דאתרא 'בית ומנוחה'. למוקדי הבחינה באשדוד הגיעו הגאונים הגדולים, רבי יוסף

מחזות מרגשים ביום שישי במאות מוקדי המבחן של 'דרשו' ברחבי הארץ והעולם: עשרות אלפים הגיעו לערוך את המבחן הראשון במחזור הי"ד של 'הדף היומי'

לפי ההערכות, עוד טרם קבלת הנתונים המדויקים, מדובר בלמעלה מ-50 אלף נבחנים בכל רחבי העולם היהודי

החוגים והעדות, מכל הגילאים והשכבות, ישבו זה לצד זה בשקט ובריכוז ומילאו את דפי המבחן. במקומות רבים ניתן היה לראות גם נערים שעוד טרם הגיעו לגיל בר מצווה, שהגיעו לערוך את המבחן כבקיאים ורגילים.

כפי שפורסם מראש, מוקדי הבחינה המרכזיים זכו במהלך המבחן לביקורים מיוחדים של גדולי ישראל, ראשי ישיבות ורבנים חשובים שליט"א, שהגיעו להביע את הערכתם והוקרתם ללומדי ונבחני הדף היומי.

במסגרת ההכנות המוקדמות לקליטת גל הנבחנים העצום עם תחילת המחזור הי"ד, הוכפל מספר הבודקים, כדי לאפשר את השלמת בדיקת עשרות אלפי המבחנים בתוך זמן קצר, וב'דרשו' מקווים כי בתוך פחות מחודש יוכלו כל הנבחנים להתעדכן על הציון שקיבלו.

למעלה מכל הציפיות: עשרות אלפי נבחנים גדשו ביום שישי את מאות מוקדי הבחינה של 'דרשו' ברחבי הארץ והעולם. לפי ההערכות, עוד טרם קבלת הנתונים המדויקים, מדובר בלמעלה מ-50 אלף נבחנים בכל רחבי העולם היהודי, שהגיעו לערוך את המבחן הראשון במחזור הי"ד של הדף היומי, על 30 הדפים הראשונים של מסכת ברכות.

הממונים על מוקדי הבחינה ברחבי הארץ מסרו, כי בהתאם להודעה שפורסמה לציבור מטעם 'דרשו' על האפשרות להגיע למוקדי המבחן אף ללא רישום מוקדם, אכן נערכו בארגון מראש למספר גדול של נבחנים, אולם המציאות עלתה על כל הציפיות, ומוקדי המבחן היו גדושים עד אפס מקום. ועם זאת, ההיערכות הלוגיסטית המדוקדקת הוכיחה את עצמה ב"ה, כאשר המבחנים התקיימו בסדר מופתי וללא תקלות.

המחזות במוקדי המבחן היו מרגשים ביותר. יהודים מכל

"יש בבית מדרש שלנו 'מעמד הר סיני'..."

הרב ישראל ליוש שליט"א עם רשמים ממעמד המבחן הראשון על ה'דף היומי'

עמדו בביקושים הרבים ותוך דקות אחדות הודפסו שאלונים נוספים והם הוזרמו לסניפים השונים...

זו לא הפעם הראשונה שאני מסייר במוקדי המבחן, שנים רבות שמשרת אני בקודש את נבחני 'דרשו', אך ההתרגשות וההתפעמות אינה שוקטת, היא מתעוררת בעצמה בכל פעם מחדש...

מגוון כה רחב של אנשים, מקהילות שונות ומזרמים מגוונים. כל הגילאים וכל המעמדות, את כולם מאחד דבר אחד... התורה הקדושה... במבחן כולם שווים, ראש ישיבה ישב ליד עלם צעיר. נבחן ותיק שכבר ערך מאות מבחנים כאלו, ישב ליד אברך

ערב שבת שירה היה יומם של אלפי זורעים שבאו לקצור את פירותיהם, זרעים שהחלו להיזרע עם תחילת המחזור הי"ד של הדף היומי, נקצרו במבחן הראשון שע"י ארגון 'דרשו'.

עשרות מוקדים חדשים, מאות מקומות שנוספו במוקדים הישנים, וכל זה לא הספיק... בכל פינה בבית המדרש התיישבו לכתוב את המבחן, על הבימה ועל מדרגות ארון הקודש, כל מקום נוצל לשם המטרה הקדושה, לא היה אדם שאמר: 'צר לי המקום' ולא כתב מבחן.

הודפסו אלפים רבים של שאלונים, וכולם נגמרו בשעות הראשונות של המבחן... אחראי מוקדי המבחן ושאר פעילי הארגון

"הרי למדנו בדף היומי בברכות דף כ"ב ע"א שהגמרא משווה בין לימוד תורה למעמד הר סיני... מי כעמך ישראל!..."

"תענוג להיות כאן..." אמר הגאון רבי שמאי קהת גרוס שליט"א שביקר בסניף החדש בבית המדרש 'בעלזא' בירושלים, הוא הסתובב בהנאה בין טורי השולחנות, סקר בחיבה את הנבחנים ואמר: "אני מקנא בהם..."

שבתי לביתי בתום הסיור לקבל את פני 'שבת שירה', ובלבי חשבתי על עשרות אלפי הנבחנים שכתבו מאות אלפי שורות ב'שירת התורה'.
'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם...'

שהביט על טופס המבחן כתייר שמסייר בפעם הראשונה בד' אמות חדשות. ו'בעל בית' שעומל לפרנסתו הרגיש נוח לערוך את המבחן ליד תלמיד חכם שצירף ללימודיו את ה'דף היומי'..."

"יש בבית מדרש שלנו 'מעמד הר סיני'..." - מספר בהתרגשות לבן שיחו בטלפון, גבאי בית כנסת שזכה לארח בבית מדרשו מבחן 'דרשו'
"מעמד הר סיני' זה בשבוע הבא בפרשת יתרו" - עונה לו ידידו, ולא מבין ממה הוא מתרגש כבר כעת
"יש כאן מבחן של דרשו" - מסביר לו הגבאי בהתלהבות - "עשרות יהודים יושבים בדממה מוחלטת ועונים על שלושים שאלות, זה מדהים... זה מרגש..."
"יפה מאוד... אבל 'מעמד הר סיני'?! נסחפת!..." מנסה החבר להרגיע מעט את הלהבות...

חדשות דרשו

הריאיון שלא יצא לפועל

יעקב א. לוסטיגמן

ביום שישי האחרון היתה לי תוכנית מאוד מסודרת. הייתי אמור לגשת למוקד הבחינה של 'דרשו' השוכן בסמוך לביתי, ולראיין את האחראי במקום, שיספר קצת כמה אנשים הגיעו, האם הוא רואה גידול משמעותי לעומת מספר הנבחנים במחזור הקודם, וכמה הוא מתרגש לראות את ריבוי הלומדים והנבחנים. בפועל, הריאיון הזה לא יצא אל הפועל.
לא בגלל שלא הלכתי למוקד הבחינה. הלכתי גם הלכתי. לא בגלל שלאראי המוקד לא היה מה לספר לי. ואפילו לא בגלל שהוא התבייש להתראיין.
הריאיון לא יצא לפועל כי לא הצלחתי לתפוס אותו אפילו לשניה בודדת.
עמדתי שם, חיכיתי לרגע שבו תהיה הזדמנות לגשת אליו ולשאול אותו כמה שאלות. תיארתי לעצמי שבוודאי ייקח לו זמן רב לענות לי כל הוא יצטרך תוך כדי לטפל גם בנבחנים. אבל בכל זאת, אני לא צריך יותר מכמה מילים של התייחסות ותיאור מצב. מקסימום אוכל לעשות אתו השלמה לאחר שעות המבחן, אולי אפילו במוצאי השבת.
אבל האחראי אפילו לא שם לב שאני עומד שם ומחכה לרגע

בו אוכל לדבר איתו. הוא פשוט לא עמד בלחץ. הנבחנים לא הפסיקו לזרום, רבים מהם גם היו צריכים הסבר קצר או הדרכה כללית, והוא עמד שם אחרי שנים רבות של ניסיון בתחום, ואך בקושי הצליח לעמוד בקצב.
כשיצאתי משם חשבתי לעצמי, אם כאן במוקד שכונתי לא גדול במיוחד כך, במוקדים הגדולים והמרכזיים על אחת כמה וכמה.
יצרתי קשר טלפוני עם כמה אחראים במוקדי בחינות אחרים. הם לא ענו לי כמובן, אבל אחר כך חזרו אלי חלקם וסיפרו לי שהמחזות הללו נראו גם במוקדים שלהם ואפילו הרבה יותר.
"היינו צוות של חמישה אחראים שתפעלנו את המקום", מספר לי אחד האחראים בוותיקים שמפעיל מקום מבחן ענק בבני ברק. "זה יצא משליטה. לא היה מקום בבית המדרש לשבת, אנשים כתבו מבחנים בעמידה, על הקיר, באוצר הספרים, על המדרגות המובילות לבית הכנסת. לא היה דבר כזה בעבר, וזה למרות שאנחנו בדרשו כבר ידענו רגעי שיא לא מעטים, בתחילת כל מחזור בדף היומי על הש"ס הבבלי ובדף היומי בהלכה. אכן, אין ספק שאיתרבו ספסלי, וב"ה עם ישראל רוצה לדעת את הש"ס".

האם דיני הקדימה לברכה הם חובה או רק 'מעלה'? ולאיזה מאפה יש דין קדימה לברכה על פני תבשיל?

ברכת 'מזונות' על אורז ולפניך גם 'פתיתים' - האם נפטרו הפתיתים מברכה? - לקראת ט"ו בשבט: קיצור וסיכום דיני הקדימה בברכות

מזין את הגוף, כגון תבשיל של מיני דגן, והאחר אינו מזין את הגוף, כגון מיני מתיקה - יתכן שצריך להקדים ולברך על המאכל המזין. ונחלקו הפוסקים אם למאכל הנאכל לצורך בריאות יש חשיבות על פני מאכל אחר. ופירות ארץ ישראל אינם קודמים לפירות חוץ לארץ. ופירות שהוזכרו בדברי חז"ל כמשל לעם ישראל, כגון תפוחים ואגוזים - יש שכתב שיש להם חשיבות כפרי החביב לאדם, אשר הוא קודם לברכה; ויש חולקים.

[ביאורים ומוספים דרשו ריא, 3 וז']

אתה אוכל 'שְׁלֵה' ושקדים - על איזה מהם תברך ראשון?

האוכל פרי עץ ופרי אדמה, אשר ברכתם הראשונה אינה שווה - אם אחד מהם חביב עליו יותר הן בדרך כלל והן בשעת אכילה זו, יש להקדימו לברכה אף אם האחר הוא משבעת המינים. ואם הם שווים בחביבותם: אם אחד מהם משבעת המינים, הוא קודם; ואם שניהם אינם משבעת המינים - ולענין זה, 'שווים בחביבותם' היינו אף אם אחד מהם חביב בדרך כלל והאחר חביב בשעת אכילה זו - יש להקדים את פרי העץ, משום חשיבות ברכת 'העץ' לעומת ברכת 'האדמה'.

ושתי ברכות אלו קודמות לברכת 'שהכל', ואף אם המאכל שברכתו 'שהכל' חביב יותר, וגם אם מקורו בשבעת המינים.

[שו"ע ריא, א וג, משנ"ב ט, יד, יח וילה, שעה"צ ט, יא וטז, וביה"ל ד"ה ויש; וראה עוד בשעה"צ יא]

השיטות השונות בדיני קדימה לברכה

שני מאכלים שאחד מהם משבעת המינים והאחר חביב עליו יותר, אם ברכתם הראשונה שווה, יש להקדים לברכה את זה שמשבעת המינים; ואם מדובר בפרי העץ ופרי האדמה, אשר ברכתם הראשונה אינה שווה, יש להקדים לברכה את החביב. וזוהי דעת רבים מהראשונים והאחרונים, וכן פסק המשנה ברורה להלכה.

אולם, לדעת הרמב"ם וראשונים רבים נוספים יש להקדים תמיד את המאכל החביב. ולאידך גיסא, לדעת ראשונים רבים אחרים, יש להקדים תמיד את המאכל משבעת המינים. ויש שסוברים שבפרי העץ ופרי האדמה אין חובה להקדים את אחד מהם, ויברך על איזה מהם שירצה. ודברי כולם מצטרפים כ'סניף'

האם דיני הקדימה לברכה הם חובה או 'מעלה'?

כאשר מונחים לפני אדם שני מאכלים וחפץ לאכול את שניהם, פעמים שעליו להקדים ולברך על אחד מהם. חכמינו ז"ל הזכירו לענין זה שתי סיבות להקדמה: חשיבות המאכל, כשהוא משבעת המינים, וחביבות המאכל על האוכל; ונחלקו חכמים בנוגע לסדר הקדימה - אם מאכל משבעת המינים קודם למאכל חביב יותר, או להיפך. והראשונים נחלקו בנוגע לפירושה של מחלוקת זו, ובנוגע לפסק ההלכה; ראה במקורות. וחמורה חובתם של דיני קדימה אלו, עד שמי שאינו מקיימם, נקרא 'עבריין' ו'עובר על דברי תורה', ויתכן שחייב בנידוי ו'מכת מרדות'.

[שו"ע ריא, א, משנ"ב הקדמה-א; ביאורים ומוספים דרשו, 5]

מהו סדר הקדימה לברכה למאכלים שברכתם שווה?

האוכל שני מאכלים שברכתם הראשונה שווה - אם אחד מהם משבעת המינים, כגון תמר ותפוח, צריך להקדים ולברך על הפרי משבעת המינים. ואם שניהם משבעת המינים, כגון זית ותמר, או שלא משבעת המינים, כגון תפוח ואגס - אם רק אחד מהם שלם, צריך להקדימו לשני.

ואם שניהם שלמים, אם שניהם משבעת המינים, ישנו סדר קדימה מיוחד על פי הסדר שבו הוזכרו בתורה. ואם שניהם אינם משבעת המינים, צריך להקדים את החביב עליו יותר.

ונחלקו הראשונים בפירושה של 'חביבות' זו: יש אומרים שאם בדרך כלל אחד מהם חביב עליו יותר, יש להקדימו, ואף אם בשעת אכילה זו המאכל האחר חביב עליו יותר ממנו. ויש אומרים שאם הוא חפץ כעת באחד המאכלים, הוא קודם לברכה, ואף אם בדרך כלל המאכל האחר חביב עליו יותר.

ולהלכה - החביב בדרך כלל, הוא הקודם לברכה, אך אם המאכל האחר חביב עליו יותר בשעת אכילה זו, יטעם תחילה מזה שחביב בדרך כלל, יאכל את זה שחביב בשעה זו, וישוב לאכול את החביב בדרך כלל.

[שו"ע ריא, א-ב, משנ"ב ב, ג, ד, ה, ו, י ריג, ושעה"צ ג, ד וז']

האוכל תפוח ואגס - האם צריך לברך דווקא על התפוח?

האוכל שני מאכלים שברכתם שווה, ושניהם שלמים או בלתי שלמים, ואינם משבעת המינים, ושווים בחביבותם, אך אחד מהם

להכרעת הדין במקרים שונים.

[שו"ע ריא, א-ב, משנ"ב ט, וביה"ל ד"ה ויש; וראה משנ"ב לג]

האם סדר מסוים הנהוג בסעודה דוחה את דיני הקדימה?

כל דיני הקדימה לברכה, אינם אמורים באופן שחפץ לאכול באותה שעה רק מאכל אחד, ומונח לפניו מאכל אחר חשוב יותר או חביב יותר.

וגם כשחפץ לאכול שני מאכלים, אך רק אחד מהם מונח לפניו, אינו צריך להמתין עד שיביאו לפניו את השני, אף כשעל פי סדר דיני הקדימה הוא קודם לראשון.

וכמו כן, אם חפץ לאכול שני מאכלים, אשר מנהג המקום, או מנהגו שלו, לאוכלם בסדר מסוים - רשאי לאוכלם כפי הסדר הנהוג, גם כשעל פי סדר דיני הקדימה יש להקדים את השני.

[שו"ע ריא, ה, משנ"ב לא, ושעה"צ כ; ביאורים ומוספים דרשו, 25]

כיצד מלמדת התורה במילה אחת על סדר חשיבותם של שבעת המינים?
לשני מאכלים משבעת המינים, ישנו סדר קדימה מיוחד, על פי סדר הזכרתם בתורה: "אַרְבַּע חֲטָה וּשְׁעָרָה וְגִפְן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ יִזְתְּ שָׁמֶן וְדָבָשׁ".

ואין לומר שכולם שוים בחשיבותם, והוזכרו בזה אחר זה רק משום שאי אפשר להזכירם כאחת, כיון שהתורה הפסיקה ביניהם במילה 'ארץ' - המשנה את סדר החשיבות, כדלהלן - ומשמע שרצונה להשמיענו את סדר חשיבותם.

וביארנו חכמינו ז"ל כי סדר הזכרתם נחלק לשנים: "אַרְבַּע חֲטָה וּשְׁעָרָה וְגִפְן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן, אֶרֶץ יִזְתְּ שָׁמֶן וְדָבָשׁ"; וכל הסמוך ל'ארץ' הראשונה, חשוב יותר מהסמוך ל'ארץ' השנייה, אך הסמוך ל'ארץ' השנייה, חשוב יותר מהרחוק מה'ארץ' הראשונה. ולפיכך, סדר חשיבותם הוא: חטיה, זית (= זית שָׁמֶן, בלשון התורה), שעורה, תמר (= דָּבָשׁ, בלשון התורה), גפן, תאנה ורימון. ודין קדימה זה, הוא גם במקרה שהמוזכר מאוחר יותר - חביב עליו יותר.

[שו"ע ריא, ד, ומשנ"ב יט, כ, כא, כב רכה; וראה ביה"ל ד"ה קודם; ביאורים ומוספים דרשו, 14]

בְּרַכַת 'מְזוֹנוֹת' עַל אֹרֶז וּלְפָנֶיךָ גַם 'פְּתִיתִים' - הֲאֵם נִפְטָר הַפְּתִיתִים מִבְּרַכָּה?

האוכל מספר מאכלים שברכתם שווה, לכתחילה יכוון לפטור את כולם בברכתו, ובדיעבד נפטור כל מאכל המונח לפניו. וכן אם הביאו לפניו מאכל אחר (- ראה משנ"ב ר, כא!) בעוד שלא סיים את אכילת הראשון, הריהו נפטור בברכתו.

ברם, אם בהתאם לכל השיטות בדיני הקדימה המאכל האחר חשוב יותר מהראשון - וכגון שברך על אורז, והביאו לפניו 'פתיתים', וחביבותם שווה - אין המאכל האחר נפטור בברכת הראשון אלא אם התכוון במפורש לפטרו. [ואם המאכל החשוב מונח לפניו ובדעתו לאוכלו, לכאורה נחשב שהתכוון במפורש לפטרו].

ואם המאכל האחר חשוב יותר מהראשון רק לפי אחת השיטות בדיני הקדימה - וכגון שאחד מהם מין שבעה והשני חביב יותר - יש לחשוש לשיטה האחרת, אשר על פיה המאכל האחר אינו חשוב יותר וממילא נפטור בברכת הראשון, ואין לברך שנית על המאכל האחר.

[שו"ע ריא, ה, ומשנ"ב לב ורג; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 26]

מִיץ עֲנָבִים וְתַמְרִים - אִיזָה מֵהֶם קוֹדֵם לְבְּרַכָּה?

גרגירי חטיה ושעורה שברכתם 'האדמה' - יש אומרים שהם קודמים לפרי משבעת המינים שברכתו 'העץ', משום שהם קודמים בסדר הזכרתם בפסוק, אך אם הפרי חביב עליו יותר, הוא קודם; ויש אומרים שאינם קודמים לפרי משבעת המינים אלא כשהם חביבים עליו יותר מהפרי.

כמו כן, דין קדימת הזית לשעורה הנ"ל - הוא כשברכת השעורה 'האדמה', אך כשברכתה 'מזונות' - היא קודמת, משום חשיבות ברכת 'מזונות', הקודמת לחשיבות סדר ההזכרה בתורה. וכן ברכת 'הגפן' קודמת לברכות 'העץ' ו'האדמה', ואף לזית ולתמר הקודמים לה בסדר הזכרתם בתורה.

[שו"ע ריא, ה, משנ"ב כג, כה רכו, ושעה"צ טז; ביאורים ומוספים דרשו, 15 ו-19; וראה ביה"ל ד"ה קודם]

לֵאִיזָה מֵאֵפֶה יֵשׁ דִּין קְדִימָה לְבְּרַכָּה עַל פְּנֵי תַבְשִׁיל?

כפי שלמדנו, מאפה או תבשיל מחיטה ושעורה קודמים לברכה לכל דבר. דין זה אמור גם בכוסמין, שבולת שועל ושיפון, הנחשבים כעין חטיה ושעורה; אולם החיטה והשעורה קודמות להם, כיון שהן מפורשות בתורה. וכוסמין, שהוא ממשפחת החיטה, קודם לשבולת שועל ושיפון, שהם ממשפחת השעורה. ומאפה קודם לתבשיל, כיון שניתן לקבוע עליו סעודה ולברך ברכת המזון (ראה שו"ע קסת, ו). והאורז, שברכתו 'מזונות', אך לא ניתן לעשות ממנו פת שברכתה 'המוציא', קודם לברכת 'העץ' והאדמה, ונחלקו הפוסקים אם הוא קודם גם לפירות משבעת המינים, או ליין. וחמשת מיני דגן קודמים לאורז, כיון שהם משבעת המינים.

[שו"ע ריא, ה, ומשנ"ב לד-לה; ביאורים ומוספים דרשו, 18, 26 ו-30]

הֲאֵם מוֹתֵר לֵאכּוֹל וּלְשִׁתּוֹת לְפָנֵי סְעוּדַת פֶּת?

פת שברכתה 'המוציא' קודמת לכל המאכלים. וברוב המקרים חובה להקדימה מסיבה נוספת - שכאשר מתעתד לאכול סעודת פת, אסור לברך על מאכלים נוספים שמתעתד לאכול, כדי שלא לגרום 'ברכה שאינה צריכה'; ועליו לאוכלם בסעודה, שאז הם נפטרים בברכות הסעודה.

ועם זאת, אם ישנה סיבה לאכילת מאכל מסוים לפני הסעודה - מותר להקדימו ולברך עליו לפני הסעודה. וכן מותר לשתות מעט משקה לפני הסעודה, כדי לפטור את המשקאות שבסעודה מברכה ראשונה לכל הדעות, (ראה שו"ע קעד, ז).

[שו"ע ריא, ה, ומשנ"ב לו; ביאורים ומוספים דרשו, 23-24]

סיכום דרגות הקדימה לברכה בקצרה: א. פת לפי סדר זה - חיטה, שעורה, כוסמין, ושבלת שועל ושיפון (שני האחרונים שווים בחשיבותם). ב. מאפה 'מזונות', לפי הסדר הנ"ל. ג. תבשיל 'מזונות', לפי הסדר הנ"ל. וראה לעיל לענין אורז. ד. 'הגפן'. ה. 'העץ' משבעת המינים, לפי סדר הזכרתם בתורה. ו. 'האדמה' משבעת המינים; ויש אומרים שאם 'העץ' ו'האדמה' משבעת המינים שווים בחביבותם, יש לנהוג לפי סדר ההזכרה בתורה. ז. 'העץ'. ח. 'האדמה'. ט. 'שהכל'. ובשני מאכלים השווים בברכתם ובחשיבותם, יש להקדים אחד מהם לפי סדר דרגות אלו: א. שֶׁלֶם. ב. חביב. ובכל פירות העץ והאדמה (דרגות ה-ח לעיל) יש להקדים את החביב; וספק אם השֶׁלֶם קודם לחביב.

[משנ"ב ריא, לה ושעה"צ ה; ביאורים ומוספים דרשו, 13, 31 32]

מאכל ומשקה שברכתם שווה - יש אומרים שניתן להקדים לברכה איזה מהם שירצה; ויש אומרים שצריך להקדים את המאכל לברכה, אך אף לדעתם, אם המשקה חביב עליו יותר מהמאכל, יש להקדים את המשקה.

וברכת מאכל ומשקה, קודמת לברכת הריח, כיון שבאכילה ושתיה נכנס דבר ממשי לגוף, מה שאין כן בריח. אולם, האוכל פרי שיש לו ריח טוב, אשר מברכים עליו "הנותן ריח טוב בפירות" - יברך תחילה על הריח ויריח, ולאחר מכן יברך על האכילה, כיון שהריח מורגש מיד כשמחזיק את המאכל בידו, בטרם בא אל פיו. ויש שכתב שרשאי לברך על האכילה תחילה, ולא יכוון להנות מהריח עד שיטעם מהמאכל, ולאחר שיטעם יברך על הריח ויריח.

[משנ"ב ריא, לה; ביאורים ומוספים דרשו, 33 34]

ט"ו בשבט

היהודי שהתעשר בזכות קניית פירות ט"ו בשבט

מוכר הפירות בפריז התפלא מדוע רוכש הלקוח כל-כך הרבה פירות לקראת הטיסה

הפרגוד, הוא מראה לו פטיש שבאמצעותו הוא חותך ומפצח את הפירות. 'האם הינך יודע מה אני מחזיק בתוך הפטיש הזה?' - שואל המוכר את סבי, ובתוך כך פותח את קת הפטיש והנה היא מלאה במטבעות זהב...

מוכר הפירות אמר ליהודי המוסקבאי, שמטבעות אלו הם החסכוניות שחסך לעצמו במשך כל השנים ממכירת הפירות, 'ואני שומר על כספי כעל בבת-עיני, ואינני מבזבז אותן. ואתה מוציא בשביל מנהג כל כך הרבה כסף?!

"סבי שמר את הדברים בלבו. והנה, שנים חלפו והוא נקלע שוב למוסקבה ומגיע לאיזור השוק. מרחוק הוא רואה התקהלות של אנשים. משהתקרב למקום נוכח לראות שההתגודדות היא סביב אותה חנות של פירות שבה קנה לפני כמה שנים את פירות ט"ו בשבט. כששאל לפרש ההתקהלות, נענה שבעל החנות מת אתמול בפתאומיות, ובניו מוכרים את כל תכולתה במכירה פומבית.

נכנס היהודי לחנות ושאל האם יש להם פטיש למכירה... הבנים, שמצאו את הפטיש ההוא מושלך בפניה צדדית, גיחכו מהיהודי ואמרו לו שפטיש זה ישן-נושן הוא, ואין מה לעשות בו, ואם הוא רוצה - הם יתנוהו לו חינם אין כסף... סבא שלי לקח את הפטיש והתעשר הון רב מתכולת המטבעות שהיתה בו, ושנתוודע להן רק בזכות הקפדתו על המנהג של אכילת פירות ט"ו בשבט. מעשה זה מביא הגר"י זילברשטיין שליט"א, ודן לגביו

מעשה שהיה ביהודי שנקלע לרגל עסקיו, בערב ט"ו בשבט, אל העיר פריז, ומכיון שעמד לחזור באותו יום לארץ ישראל, התעכב בשוק הפירות המקומי וקנה פירות נדירים ומיוחדים על מנת להביאם עמו לסעודת ט"ו בשבט.

מוכר הפירות בפריז היה יהודי, והתפלא על מה ולמה רוכש הלקוח היהודי כל-כך הרבה פירות לקראת הטיסה. משנענה שמטרת הקניה היא לכבוד ט"ו בשבט, התרגש מאד, ואמר לעמיתו: "בא ואספר לך מעשה שהיה עם סבי, שזכה בעשירות גדולה בגלל פירות ט"ו בשבט. ומעשה שהיה כך היה:

"סבי הזדמן לעיר מוסקבה לרגל ענייניו, והיה זה בט"ו בשבט. כמנהג ישראל קדושים פנה לשוק לקנות פירות, התעכב בדוכן פלוני וקנה פירות רבים. כיון שהיתה זו תחילת העונה של הפירות, הגיעה עלותם להון רב, אבל הוא לא שת לבו למאומה, והעמיס בסלו עוד ועוד פירות ממינים וסוגים שונים.

"בעל החנות התפלא על היהודי הלוקח פירות 'ללא חשבון', והרשה לעצמו להביע את פליאתו לפניו, ואמר לו שאפילו הוא, כבעל החנות, איננו מרשה לעצמו לטעום מפירות אלו, כיון שהם עדיין אינם בשלים דיים. השיב לו סבי, שהוא קונה את הפירות רק לכבוד מנהג-המצוה שנהגו בו בני ישראל, לכבוד ט"ו בשבט. מששמע בעל החנות כך, התפעל מאד מיופיו של המנהג וביקש ממנו שייכנס עימו לרגע לחדר צדדי. בהיותם מאחרי

הוא לקחת את האוצר, אולם אל לו להשתמש בו, אלא יפקידו ביד איש נאמן או בבנק עד שישובו הם או צאציהם בתשובה, וכמבואר בגמרא מסכת בבא מציעא (דף כה עמוד ב) וכן נפסק בשולחן ערוך (חושן משפט סימן רס סעיף א) (ע"פ גיליון פניני חשוקי חמד - ט"ו בשבט תשע"ח)

בשאלה, האם באופן שבעל החנות היה יהודי, האם היה היהודי רשאי ליטול את הפטיש מבלי לידע את הבנים של בעל החנות על האוצר הטמון בו. בתשובתו הוא מעלה, שאכן אסור היה לו לעשות זאת, כיון שחל עליו חיוב השבת אבדה, אלא אם כן הבנים הם בגדר 'אפיקורסים' שלא חל לגביהם חיוב השבה, שאז יכול

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

אימתי היחיד הוא הרבים והרבים הם היחיד?

ברכות דף לז

למדתנו רבינו יחיד ורבים הלכה כרבים

להוסיף עוד כסף. אמר לו ראש הישיבה, לפי החשבון שערכת היטב בדבר דומני שש כאן מעות די והותר עבור מחייתך לכל ימי השבוע, ואין שום צורך בתוספת. אך הבחור הנועז התעקש, וטען ששמע זאת מעוד הרבה בחורים, ואם כן הבחורים הם 'רבים', וראש הישיבה 'יחיד' כנגדם, וקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים... סנט בו ראש הישיבה בחריפותו: כשאני חושב ומחשב את צרכי הבחורים, הרי טובתם של כל הבחורים לפני, ואם כן, אני הוא ה'רבים', ואילו אתם הבחורים חושבים כל אחד את צרכי עצמו בלבד ואם כן אתם כמו 'יחידים' בדבר! (גליון טיב הקהילה)

הגה"צ רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל, ראש ישיבת מיר המעטירה, נולד בעיירה 'מיר' שבליטא, וגלה עם כל בני הישיבה אל גולת 'שנחאי' שבסין הרחוקה, ועבר עמהם את כל מאורעות המלחמה הקשה. ולאחר מכן הקים בעמל ויגיעה קשה את ממלכת ישיבת מיר הגדולה שבשכונת 'בית ישראל' בתוככי ירושלים. דאגתו ומסירותו לכל בחור ובחור היו לשם דבר, מתחילה היו הבחורים מסדרים לעצמם מקומות לינה בתשלום בבתיהם של אנשי ירושלים, וראש הישיבה היה נותן מידי שבוע לכל בחור כסף מזומן, שיהיה בידו כדי מחייתו לאותו שבוע, בכסף זה היו הבחורים קונים את מזונם, ומשלמים את שכר הדירה ששכרו. באחת החלוקות התלונן בחור אחד בפניו, שסכום המעות שהראש ישיבה נותן אינו מספיק בשביל כל השבוע, וביקש

הסיפור היומי

הרכב נע במהירות זחילה של כ-40 קמ"ש בלבד, כאשר הנהג האחראי מנווט בזהירות בעלטה ותחת מטר כבד מאוד. "ואז, ממש בעיקול הדרך, אני מרגיש שהרכב פשוט נשמט ומתחיל להיסחף!..."

על תאונה ביום השטפונות הסוער שהסתיימה בנס, ועל פרק תהלים שהדיר שינה

"הגשם ירד כמו שטפון", משחזר נהג הרכב הנרגש. "נסענו בכביש 443, ולא הצלחתי לראות מטר לפני מה מתרחש, מעוצמת הגשם. נסעתי בזהירות רבה בעיקולי הדרך, וכאשר הגעתי לעיקול הסמוך לבית חורון אף הורדתי הילוך, מכיון שמתחילה שם ירידה מסויימת."

היה זה ממש לאחרונה, בשבוע שהיה גדוש שטפונות ברחבי הארץ. השעה היתה 2:00 לפנות בוקר, כאשר קרובי משפחתנו חזרו מסעודת שבע ברכות. גם החתן והכלה עצמם היו באותו רכב בו נסעו ההורים ושני ילדיהם הקטנים.

כללית, אליהם הצטרפו, בלחץ ובחרדה, המחוננים משני הצדדים - שהיו עדיין בבגדי השמחה, ולא האמינו כיצד זה הפך הערב הנינוח והשמח לערב של תאונה עוצמתית ובדיקה רפואית.

אלא שהדאגה התחלפה במהירות בשמחה ובהודיה לבורא העולם - על חבטות יבשות בלבד, על כאבים מקומיים בלבד, ולא על אסון גדול יותר שבהחלט היה עלול להתרחש, חלילה. חסדי ה' לא תמו ורחמיו לא כלו.

וכך מצאו כולם את עצמם במצב לא-שיגרתי, אומרים ברכת 'הגומל', תוך שבח והודיה להשי"ת שהותירם במסלול החיים, לחיים טובים ולשלום.

אלא שכאן לא מסתיים הסיפור.

אם המשפחה שנסעה ברכב, התקשרה כעבור מספר שעות, ובקול רועד שיתפה את אחותה בתאונה שארעה. "אני לא מאמינה" - קראה האחות, וקולה נשנק מבכי נרגש. "את לא יודעת מה קרה לי הלילה. בסביבות השעה 1:30 התעוררתי לקול הברקים והרעמים והגשם הכבד ששטף את האזור. משום מה, ואין לי מושג למה, התגנב למוחי החשש מפני תאונות דרכים, חלילה, העלולות להתרחש בשל מזג האוויר הסוער. "אוי ואבוי", הרהרתי לעצמי. "הגשם הכבד הזה, מזג האוויר הסוער הזה, עלולים לגרום לתאונות דרכים חמורות..."

"נטלתי אפוא ספר תהלים, ובמשך שעה ארוכה - פשוט אמרתי תהלים, כדי שלא תתרחשנה תאונות דרכים בעקבות מזג האוויר. לבי ניבא, ולא ידע מה ניבא".

למותר לציין, כי היתה זו בדיוק השעה, בה אחותה ובני משפחתה החליקו ונסחפו בצומת בית חורון בכביש 443. אותה שעה בה הסתחררו בעוצמה בשטפון האדיר. אותה שעה בה נחלצו ויצאו בחסדי שמים ללא פגע.

אכן, כוחו של קשר לבבי אמיץ, שגרר תחושה לא טובה באמצע הלילה, ואמירת תהלים (למען כלל ישראל), שלא תארע חלילה תאונה, ובוודאי שללא נפגעים..

(בנימין חניקיס, 'הערת אגב', 'המודיע' - מדורים)

הרכב נע כעת במהירות זחילה של כ-40 קמ"ש בלבד, כאשר הנהג האחראי מנווט את הרכב בזהירות, בעלטה ותחת מטר כבד מאוד.

"ואז, ממש בעיקול הדרך, אני מרגיש שהרכב פשוט נשטט ומתחיל להיסחף! נחשול אדיר של שטפון הציף את הכביש וסחף עמו את הרכב, כביכול היה ספינה נטרפת בלב ים. הרכב התנגש במעקה הבטיחות שבצד הדרך, ואני חששתי שמא עוד מעט קט נתהפך כולנו אל מעבר לו. לא ידעתי האם יש שם תהום מצד ימין או קרקע מוצקה, ולכן בהיסטריה משכתי את ההגה בעוצמה שמאלה, להתרחק מן השול הימני החשוף, שאיני יודע מה יש בסמוך אליו".

מעוצמת סיבוב ההגה, החלה המכונית להסתחרר על מקומה, תוך שהיא מחליקה והולכת לכיוון הנתיב השמאלי. זעקות האימה נפלטו מפי יושבי הרכב, בעוד הילדה הקטנה, שנמה עד כה בשלווה בכסא הבטיחות - מתעוררת ופורצת בצווחות יללה ופחד. "תוך כדי סיבוב והטחה שמעתי את קול בכיה של הבת, ונרגעתי" - מספר אביה. "לפחות הכנתי שהיא בחיים ב"ה, ולא קרה לה מאומה".

קולותיהם של יתר יושבי הרכב התערבבו בקולות המעיכה של המכונית, שנחבטה והסתובבה סביב צירה, עד ש...ארבעת הצמיגים התפוצצו בבת אחת. בחסדי שמים, העובדה שצמיגי הגומי נקרעו, וגלגלי הברזל התחככו באספלט - גרמה לעצירת הרכב, שעלול היה להתהפך כליל.

"יצאנו מן הרכב, הוצאנו את הילדים, ועמדנו המומים בגשם השוטף - תוך שאנו מביטים ברכב המעוך שזה עתה ישבנו בתוכו. אין ספק, כי העובדה. שכולנו היינו חגורים בצורה תקנית ומאובטחת, היוותה בחסדי שמים גורם מכריע בכך שאיש לא נפצע או חלילה גרוע מכך, מעוצמת הטלטולים שחווה הרכב. שוטרים שהגיעו למקום ציינו בפנינו, כי לפי מראה הרכב, זה נס שכל הנוסעים יצאו בריאים ושלמים".

כמובן, בני המשפחה פונו לבית חולים סמוך לצורך בדיקה

על דא ועל הא

שבוע לפני שהחלו את המסכת האחרונה בש"ס, הוא עמד בשדה ולפתע הרגיש שדמעות ניגרות מעיניו. הוא אפילו לא ידע מדוע... תופעה נדירה, אדם בוכה, ואינו יודע למה הוא בוכה. אבל נשמתו ידעה...

הפעם זו לא מצגת מרגשת - זהו סיפורו האמיתי והמרטיט של חקלאי מהנגב, שמחייב את כולנו...

התאפקנו ונסענו לבקרו, ולראות במי ובמה מדובר. יהודי זה מתגורר באחד ממושבי הנגב, והאמת היא שכל-כך התרגשנו לקרוא את סיפורו, שיום אחד, כשחלפנו באזור בו הוא

במקביל ל'מצגות' הנרגשות שהוצגו במעמדי סיום-הש"ס, הגיע אלינו מכתב מיהודי המגדיר את עצמו כ'יהודי פשוט', אבל גם הוא נדבק בחשק עז ללמוד הפעם את הש"ס, ולסיימו. לא

מתגורר החלטנו לגשת אליו ולהיפגש איתו, לראות במה ובמי מדובר. אז נגלה כאן שכל מה שחשבנו אודות מראהו וקלסטריו של 'היהודי הפשוט' ההוא, ועד כמה שאנחנו מכירים אנשים רבים מסוגו - כשנפגשנו איתו פנים אל פנים התוודענו לכך שלא ידענו עד כמה הוא פשוט.

אדם כבן 40, המתפקד עד היום כחקלאי ויש לו אפילו אחוזה קטנה משלו, עם רפת, דיר כבשים ומטעי פרי. והוא נראה פשוט, יותר מפשוט... עד כדי כך שנראה שיותר פשוט מזה, לא שייך... וכשהפתענו אותו בהגיענו למושב, פגשנו אותו ב...בית המדרש, רכון על הגמרא. מתנגן לו בנגינה, נגינת-הדורות של דף-הגמרא. הוא למד בקול, וכשעמדנו מאחוריו במשך כמה דקות, שמענו וראינו את חשק-הלימוד שלו, את ההתלהבות האוטנטית מכל מילה, והעיקר - שמנו את לבנו לכך שהוא מבין כל מילה. בדף היומי אחזו אז בסוגיית ברכות התורה. המושבניק ההוא למד בשמחה רבה את השיטות שנאמרו בגמרא שם על ברכות אלו, וכשהבחין בנו - כל-כך שמח, עד שנתן ידו בידיו והחל לרקוד ולפזז לאלוקי ישראל, על שנתן לנו תורת-אמת וחיי עולם נטע בתוכנו.

'לא היה נעים לי לסרב', יספר לנו ר' חיים אחר-כך, 'אם כי ידעתי, והייתי בטוח, ש-מה שאני עושה עכשיו הוא מעשה חד-פעמי' הוא נכנס לשיעור, מתיישב ליד השולחן, ולמותר לציין שכל החברים קיבלוהו בזרועות פתוחות, ועודדוהו להגיע לשיעור הנאמר בשפה קלה, בבהירות, וברמה שיכולה להתאים לכל אחד. ר' חיים אפילו לא שמע מה שאמרו. ישב כמאובן. לא הבין מילה, גם לא חצי-מילה. אבל האווירה, החמימות, השקלא-וטרוא בין מגיד-השיעור למשתתפים, תפסו אותו. למחרת הוא לא הגיע לשיעור. לא הצליח לאזור את האומץ לכך. גם כאשר התקשרו אליו משתתפי השיעור, והרב בראשם, הגיב בשלילה. אבל בליבו פנימה הוא ידע כבר מה הוא הולך לעשות. על פי סדר הלימוד בדף היומי היו אמורים להתחיל בעוד כ-3 חודשים את המסכת האחרונה, מסכת נדה. הוא מאוד רצה להתחיל ולסיים לפחות את המסכת האחרונה, אבל כפי שאמרנו שכח ר' חיים מזמן את צורת הלימוד.

שבוע לפני שהחלו את מסכת נדה, עמד מיודענו בשדה, ולפתע הרגיש שדמעות ניגרות מעיניו... הוא אפילו לא ידע למה... תופעה נדירה, אה? אדם בוכה, ואינו יודע למה הוא בוכה... אבל נשמתו ידעה. הוא רצה ללמוד. מאוד רצה. אבל לא ידע כיצד לאחוז בחבל.

ואז הוא מנצל את שטף-הדמעות ומתפלל לבוראו, שייסיע בעדו למצוא את הדרך הנכונה להשתלב בלימוד הדף היומי. 'אתה רואה, אבי שבשמים, כמה אני רוצה בכך; אבל אינני יודע כיצד לעשות זאת. ואתה הרי הבטחת ואמרת שהבא ליטהר מסייעין בידו. אז אני מתחנן לפניך שתסייע בידי לקבל את העצה הנכונה, כדי שאוכל לשבת וללמוד כמו כל חבריי'.

הוא מפסיק את פעילות המנוע של הטרקטור, ומתפלל ומתפלל. והנה לפתע עולה בליבו רעיון הגון וישר. אני אפתח לבדי את הגמרא במסכת נדה, ואתחיל לקרוא את השורות... הרי לקרוא אני יודע... וזה מה שאני יכול לעשות בינתיים... לקרוא את המלים הקדושות כמות-שהן... במשנה ובגמרא...

אם יעלה בידי להבין פה-ושם משפט כלשהו, בודאי טוב; אבל גם אם לא, אני את שלי אעשה, וכך 'אעבור' על המסכת. אם כל משתתפי השיעור, שם בבית הכנסת, עוברים על המסכת, גם אני 'אעבור' עליה, ככה מלמעלה, ובהמשך הדרך יהיה השי"ת בעזרי. נעיר כאן בדרך-אגב, שהמושבניק הלזה עשה בדיוק את מה שמתבקש ממנו. אבל בדיוק, כי גם אם הוא לא מסוגל ללמוד כלל, אבל יש בכוחו 'לקרוא' את מלות הגמרא. ואם לכך הוא מסוגל, כבר ידענו שהוא אינו יכול לפטור את עצמו מכך. יקרא ויקרא, ישנן רק את המלים, עד שהסיעתא-דשמיא תגיע, ואיתה ההארה השמימית.

הלוואי וכולנו היינו הולכים בדרך זו. דהיינו, שאם קשה לנו

סיפורו של אותו איש שייך בעצם לכל אחד מאתנו, גם לאלה שזכו לשבת וללמוד בהיכלי בתי המדרשות, ויודעים אפילו לפצח סוגיות קשות בש"ס. יהודי זה, ששמו הפרטי הוא חיים, מעולם לא חונך ללימוד תורה. אביו שהגיע ממרוקו, לקחו מיד לעבודת השדה, וכבר כנער צעיר הוצרך לסייע בעבודות הקשות של הבית. חיים נכנס לבית הכנסת של המושב רק ל-3 התפילות מדי יום ביומו. כיון שמדובר במושב דתי, עם רב מכהן, מתקיימים בבית הכנסת גם שיעורי תורה, ובכלל זה גם שיעור הדף היומי. אבל מעולם, ממש מעולם, לא התקרב מיודענו לאחד השיעורים. הוא לא ידע כלל מה-זה לימוד תורה. בצעירותו, בלימודיו במוסד תיכוני, למד קצת גמרא, אבל מאז עזבו את המוסד ההוא, לא נגע בגמרא. בשבתות רפרף בקושי-בקושי בחומש, וגם על כך ישלמו לו כמובן בשמי-שמים.

כך חלפו להן השנים ור' חיים נותר בור ועם-הארץ. לא ידע מימינו ומשמאלו כיצד להסתכל על דף גמרא. הדבר גם לא הציק לו, מפני שאיש לא דיבר איתו מעולם על החשיבות בלימוד תורה!

לפני כשנה עבר האיש ליד בית הכנסת, בשעות הערב, ו'במקרה' נתקל ביהודים היושבים סביב השולחן ומאזינים לשיעור הדף היומי. המחזה משך אותו, והוא עמד מחוץ לבית הכנסת, וצפה בהם דרך החלון.

הרב מגיד-השיעור הבחין בו, ו...יצא אליו החוצה. הוא טופח בחיבה על שכמו, ואומר: 'למה תעמוד בחוץ? בוא, בוא ברוך ה', היכנס גם אתה ותלמד אתנו'.

תורה אחרת. כשאדם לומד פסיקה או מתמטיקה, לקראת קבלת 'תואר', אין דבר כזה שאם הוא עושה את מה שהוא יכול, דהיינו שהוא 'עובר' על החומר, ככל הנ"ל, מובטח לו שיצליח בבחינות... מה פתאום?! אם אינך יודע את כל החומר על-בוריו, למה שתצליח!?

אבל בתורת ישראל הדברים פועלים אחרת לגמרי. אם אינך מסוגל ללמוד את הדף, 'תעבור' עליו, כפי שעשה החקלאי ההוא, ואם תעשה את זה מדי יום ביומו, כי את זה אתה יכול לעשות, מובטחת לך הצלחה בהמשך הדרך.

מי שהיה רואה את פניו של המושבניק הזה, בשעה שנפגשו עימו בבית המדרש, היה יוצא מכליו. איזו שמחה! איזו טהרה! טהרת הנפש!

ולכן, הדברים הללו שייכים גם אלינו, גם אל כל מי שתורתו אומנתו. כי לכל אחד מאתנו יש רגעים, שעות, ימים, ולפעמים אף יותר מזה, שאין ביכולתנו לשבת וללמוד 'כרגיל'. ואז קורה שהלומד נשבר, נכנס להרגשה לא טובה, ובא אל עצמו בטענות מדוע אינו לומד כמדי יום ביומו!

והתנהגות זו אינה נכונה. היה זה כבר מרן הסטייפלער זצ"ל שהסביר מדוע ברא השי"ת את המושג 'משבר', או 'ירידה', תקראו לזה איך שתקראו, ואמר - שכל בריאתו של המושג הזה היא כדי לנסות את האדם ולבחון האם גם בזמנים הללו הוא מתחזק, ומטיל את בטחונו על השם יתברך. והיה אם יתברר שאכן עמד בנסיון, תעלה אותו הירידה מעלה אחר מעלה, ותהיה זה ירידה לצורך עליה.

אשריך ר' חיים, שבגלל הרצון העז והכמיהה שהיתה בך להתחיל ללמוד, נתנו לך מן השמים את העצה ההגונה והישרה ביותר, שהביאה אותך בסופו של דבר אל בית המדרש, ואל השיעור הקבוע! עלה והצלח!

(בינינו)

לפעמים ללמוד כרגיל, בעומק העיון, עד כדי כך שההרגשה היא שאי אפשר לנו עכשיו לעסוק בלימודים הקבועים, היינו עושים לעצמנו הנחה, ולומדים את מה שכן אפשר.

נחזור לר' חיים. כאשר החלו במחזור הלימוד את מסכת נדה, הוא יישם את ההחלטה שלו, ובדביקות רבה. מדי יום ביומו, עוד בטרם יצא לשדה, הוא 'קרא' את הדף של היום. פה-ושם הבין מילה או שתיים, בזכרו את מה שלמד במוסד התיכוני, אבל גם מה שלא הבין - 'קרא' בשמחה. מצפה לסיעתא דשמיא.

והנה-הנה מגיעים כבר הדפים האחרונים. ר' חיים יודע שבעוד ימים ספורים הוא יאחוז בידו את מסכת ברכות, וחבריו אמרו לו כבר שמסכת זו היא קלה יותר להבנה מאשר המסכתות האחרונות שבש"ס.

והנה באה ההפתעה. כאשר מצאנוהו בבית המדרש של המושב, והוא יושב ולומד, היה זה כבר ר' חיים" אחר לגמרי... המאמצים שעשה במסכת האחרונה של הש"ס, קרבוהו אל הדף, חזקוהו לאמץ את מוחו, ולנסות להבין.

וכשפתח את הדף הראשון במסכת ברכות, והחל ללמוד את המשנה 'מאימתי', הוא כבר לא 'קרא' את הדף, אלא הצליח ללמוד אותו, על בוריו. ואף סיכם אותו לעצמו, בדפים משלו. הוא גם קיצץ מעט משעות העבודה שלו, כדי שיוכל לשבת בבית המדרש בהנאה ובשלחה.

לאחר שרקד אתנו במשך דקות ארוכות, הודיע שבימים הקרובים הוא מתכוון להגיע לשיעור של רב-המושב, ולהתחיל ללמוד יחד עם כל בני החבורה.

ואם תרצו, זו היא סגולתה של תורתנו הקדושה, שאין בשום

סגולות וישועות

הרהור תשובה - "סגולה גדולה לקבלת התפילה"

תואר שם רשע, כמאמר רז"ל במשנה מפורשת (קידושין מט, ב) 'המקדש את האשה על מנת שהוא צדיק, אף על פי שנמצא רשע גמור הרי זה מקודשת, שמא הרהר תשובה בליבו' - והוא סגולה גדולה לקבלת התפילה.

ובכך הוא מסביר את הפסוק (שמות ג ט) "ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי" וגו': "והנה בוודאי ישראל היו מתפללים

שח הרה"ק האמרי יוסף' מספינקא זצ"ל: הנה אנו רואים כמה פעמים שהאדם מתפלל ואינו נענה בתפילתו, וצריך להבין על מה ולמה, הרי השי"ת הוא שומע תפילת כל פה ולמה אינו נענה? והתירוץ לזה, כי עוונות האדם גורמים ח"ו שלא יתקבלו התפילות ח"ו, כי המה מסך המבדיל בינו לבין קונו ית"ש.

והעצה לזה היא להרהר בתשובה מעומק הלב, ותיכף סר ממנו

בתיבת ועת"ה, לכן 'צעקת בני ישראל באה אלי'. משא"כ קודם התשובה לא באה אלי, כי העוונות היו מסך המבדיל, רק כשעשו תשובה נתקבלה תפילתם ברחמים וברצון אכי"ר. בעניין גודל מעלת הרהור תשובה, מסופר (הובא בספה"ק 'בית אברהם'): בשולחן הטהור של הרה"ק המגיד מטשערנאביל זצוק"ל ישב פעם איש אחד שמעשיו לא היו הגונים, ונאנח מתוך עומק לבבו להשי"ת. שמע המגיד זצוק"ל את אנחתו, ואמר: מי שאינו מאמין שכשאישי יהודי נאנח ועושה תשובה לפי ערכו, הקב"ה מקבלו מיד, הרי הוא אפיקורס.

במצרים מתוך קושי השעבוד, אמנם לא נתקבלה תפילתם עד עתה, שעשו תשובה, כמו דאיתא במדרש (תנד"א ז) שישראל עשו תשובה בסתר, וע"י שעשו תשובה נתקבלת מיד תפילתם. "והנה נודע מה שדרשו חכמינו ז"ל (ב"ר כא, ו) אין 'ועתה' אלא תשובה, והטעם, כתב הרב הגדול חיד"א ז"ל (בס' 'דבש לפי מערכת ו ס' יא), כי תיכף בהרהורי תשובה, באותו רגע ייפרד הקליפות ויתחבר בקדושה. וזהו 'ועתה', כלומר, 'עתה' כמו 'רגע' בהרהור תשובה, תיכף עביר ומהני, עכ"ד. וזהו כוונת הפסוק 'ועתה', ר"ל שישראל עשו תשובה הנרמז

הש"ת היומי

האם חתן בר מצוה צריך לברך ברכת התורה לפני שאומר את הדרשה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

לצאת בברכות התורה, ומיד לאחר שמסיים שמונה עשרה יאמר פסוקי ברכת כהנים ומשנת אלו דברים וכו'. ומעשה במו"ר הגר"א גנחובסקי זצ"ל שהשתתף בבר מצוה, ולפני שהחתן אמר את הדרשה שאל אם כוון לברכת התורה, והשיב שלא אמרו לו כן, ואמר הגאון הנ"ל שיביאו אדם שמתפלל מעריב בבית כנסת סמוך ויוציא את החתן בברכת אהבת עולם וכך יוכל לומר את הדרשה.

שאלה: חתן בר מצוה שנעשה בן י"ג, האם מועיל מה שברך ברכת התורה בבוקר שלפני הבר מצוה, או שמא כשנכנס לכלל חיוב מן התורה לא מועיל מה שברך בבוקר בהיותו קטן, ויצטרך לברך שוב?
תשובה: לפי הכרעת המשנ"ב ר"ס מ"ז שברכת התורה היא מן התורה, יש לחוש שלא תועיל ברכתו בהיותו קטן, ולכן יש להזהיר את חתן בר המצוה שיתכוון בתפלת מעריב בברכת אהבת עולם

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

איזו פעולה מונעת החמצה מדגן לַנְצָח?

איסור גמור לסמוך על החליטה, משום שאין אנו יודעים כיצד בדיוק יש לבצע את החליטה באופן שמונע את ההחמצה; וגם משום שיתכן כי בנקודה מסוימת יצטננו המים מרתיחתם לפני שיספיקו 'לבשל' את הדגן, ויחמיצוהו. ולכן, דין הדגן שהוכנס למים רותחים כחמץ גמור, שאסור להשהותו בבית, וכל שכן שאסור לאוכלו או להנות ממנו.

[שו"ע תנד, ג, משנ"ב יא ריג, וביה"ל ד"ה ליכא]

דגן, או קמח דגן, שבישלוהו במים לפני שהחמיץ, אינו יכול להחמיץ עוד. ואמרו חכמינו ז"ל, שדגן המוכנס למים רותחים - העומדים על האש - מתבשל לאלתר בטרם יספיק להחמיץ מחמת המגע במים, וממילא אינו מחמיץ לאחר מכן. פעולה זו מְכַנָּה 'חליטה'.

אולם, כבר בזמן הגאונים הנהיגו חכמי ישראל בכל מקום

האם מותר להשתמש בפסח בתרופה העשויה מדגן 'חלוט'?

תערובת ב'משהו' אלא באכילה, ולא בהנאה, וכל שכן שמותר להשהות את התערובת בבית.

ב. תרופה העשויה מדגן חלוט, אסורה לחולה 'שאיין בו סכנה', כדין כל תרופת חמץ; אולם, בתרופה מדגן חלוט, ועשויה לשימוש חיצוני - אם היא שייכת לגוי, או שהדגן נחלט במי פירות, מותרת התרופה אף לחולה 'שאיין בו סכנה'.

[משנ"ב תנד, יג]

בהמשך לאמור: למרות האיסור שהטילו הגאונים על דגן 'חלוט' - להחשיבו כחמץ גמור, הקלו בדינו מעט, כדלהלן:

א. חמץ שהתערב בתערובת בפסח, אוסר אותה אפילו ב'משהו'; כלומר, שהתערובת אסורה אף כאשר לפי כללי ה'ביטול' באיסורים אחרים החמץ אמור להתבטל בתערובת, וכגון שיש בכמות ההיתר פי שישים מהחמץ. אולם, דגן 'חלוט' אינו אוסר

מה דינו של יהודי שכפוהו גויים לבשל עבורם דגן או קטניות בפסח?

ואם מדובר בדגן שכבר החמיץ, ימסור את הדגן לגוי 'באחריות', כלומר שאם יאבד או יגנב תהא האחריות לכך מוטלת על הגוי, כי לדעת חלק מהפוסקים, באופן זה אינו עובר על 'בל יראה'. ואם כפוהו לבשל קטניות - אין בכך חשש איסור, כיון שאין איסור בל יראה בקטניות; ועם זאת, עליו לברור את הקטניות לפני הבישול מגרירי הדגן העלולים להימצא ביניהן.

[משנ"ב תנד, יג, ושעה"צ כה-כו]

ישראל שכפוהו גויים לבשל בביתו דגן בפסח, ובכך יחמיץ הדגן, ונמצא שהוא עובר על 'בל יראה' - אם ניתן להיפטר מהבישול תמורת תשלום, חובתו לשלם ככל שביכולתו; אך אם לא ניתן להיפטר בתשלום, יכניס את הדגן למים רותחים, כיון שלפי עיקר הדין - באופן זה הופך הדגן ל'חלוט', ואינו מחמיץ, כאמור לעיל. אך לא יכניס למים כמות גדולה של דגן בבת אחת, כדי שלא יצטננו.

* המצה מְכוּנָה בתורה 'לֶחֶם עֲנִי', ודרשו חכמינו ז"ל: "פרט לאשישה", והיינו מצה גדולה מאוד, בגודל שלא ניתן להגדירה כ'לחם עוני', שהרי אין דרכו של עני לאכול פת כה גדולה.
* לחם העשוי מ'סובין' או מ'מורסן' - אין לו חשיבות של פת, ולכן אין מפרישים ממנו 'חלה', ואין מברכים עליו 'המוציא' ולא 'מזונות', אלא 'שהכל'.
* לדעת השולחן ערוך, פת המיועדת לבעלי חיים - אין לה חשיבות של 'לחם', אך אם היא מיועדת גם לבני אדם - יש לה חשיבות של לחם. ולדעת הרמ"א, פת שמעורבים בה סובין ומורסן בכמות הגורמת לבני אדם להימנע מאכילתה - אף אם ייעדוה לבני אדם, אין לה חשיבות של לחם.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להשתמש בפסח בסבון שמעורב בו חמץ?

שהסתפק אם סיכה נחשבת כשתייה גם לענין 'אחשביה', כלומר, שהסך מחשיב את החמץ למשקה. ויש שנראה מדבריו שיש דין 'אחשביה' בסיכה, אך כתב שאין סיכה נחשבת כשתייה אלא כשהיא נעשית לשם תענוג; ולכן, לדוגמה, מותר למרוח בפסח משחה רפואית שמעורב בה חמץ שאינו ראוי למאכל כלב. ויש אומרים שאין דין 'אחשביה' בסיכה, ולדעתם מותר להשתמש בפסח בסבון, קרם לחות, חומרי איפור, וכיוצא בהם, שמעורב בהם חמץ. ויש שהורה להחמיר בדבר.

[שו"ע תמב, ד, ומשנ"ב כא; ביאורים ומוספים דרשו, 42; ביה"ל שכו, י, ד"ה בשאר]

חמץ שהתקלקל לפני הפסח במידה כזו שאינו ראוי למאכל כלב, אין חובה לבערו, והוא אף מותר בהנאה בפסח. אולם, אסור לאוכלו מדרבנן, משום שבאכילתו הריהו מחשיב את החמץ למאכל. דין זה מְכוּנָה בקיצור 'אַחְשָׁבִיָּה' (- הַחֲשִׁיבִי).
ובגמרא במסכת יומא נאמר שאסור לסוך ביום הכיפורים, משום שחומר הסיכה נבלע בגוף, והרי זה כשתייה. ונחלקו ראשונים אם כלל זה ש'סיכה כשתייה' אמור גם בנוגע לאיסורים אחרים, כגון חֲלָב, וחמץ. ולהלכה, ראוי להחמיר. אולם, בנוגע לסיכה בחמץ שאינו ראוי למאכל כלב - יש

הלוח היומי

י"ד בשבט | רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש פאלק זצ"ל, ב' פני יהושע

יארצייט:

תקט"ז: רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש פאלק זצ"ל, ב' פני יהושע.
תרנ"ד: רבי יחיאל ב"ר שרגא פייבל דנציגר זצ"ל, האדמו"ר מאלכסנדר.
תרפ"ט: רבי אריה לייבוש ב"ר יוסף זכריה מנחם ליפשיץ זצ"ל, האדמו"ר מאפטא, ב' יסוד לקרא וישמח צדיק.
תשכ"ב: רבי יצחק ב"ר אליהו נח זצ"ל, אב"ד בקהילות כורדיסטן.
תשל"א: רבי דוד ב"ר מנחם בן ציון שפירא זצ"ל, ב' שו"ת בני ציון ועוד.
תשס"ה: רבי דניאל ב"ר נפתלי הירצקא פריש זצ"ל, ב' מתוק מדבש על ספר הזוהר.

מהי ה'פצצה' שהחפץ חיים לא רצה להטיל על הציבור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

בשם הגר"ח מבריסק, ש"ולא יהיה כקורח ועדתו" בא ללמד, שלא תהיה עוד מחלוקת כה ברורה כמחלוקת קרח ועדתו, שצד אחד צודק והשני חייב, ועל כן יזהר מן המחלוקת כמפני אש מתלקחת [כי אין לדעת עם מי הצדק].

עוד בחומרת וגנות המחלוקת, הביא בנו של ה'חפץ חיים' (דוגמא משיחות אבי עמ' פ) בשם הג"ר טוביה אב"ד לונא, שבעת המחלוקת שהיתה בישיבת ראדין, נשברה רוחו של ה'חפץ חיים' מאד כתוצאה מכך, ונכנס אל הישיבה ודרש כשעתיים במרירות נפש על עוון המחלוקת. ואמר שאמנם לא הביא בספרו את דברי הרמב"ם החמורים (פ"ז מדעות) על בעלי מחלוקת ולשון הרע, שכתב "ואלו שאין להן חלק לעולם הבא אלא נכרתין ואובדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים, המינים והאפיקורסים וכו' ובעלי לשון הרע" - כי "לא רצה להטיל פצצה כזו על הציבור", אך על פי האמת, כיון שהרמב"ם הפוסק המפורסם העתיק את הדברים להלכה, כך הוא הדין ולא יועיל לבעלי מחלוקת ולשון הרע שום עצה וזכות. ואמר אז לבני הישיבה, שעם כל חביבותו ללומדי תורה, מוטב לו שיאבדו אפילו שבעים ישיבות, משיכנס בחבורת כת בעלי מחלוקת ולשון הרע.

בסעיף י"ב מהפתיחה (לאווין) הנלמד היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, כותב ה'חפץ חיים' שאדם הגורם על ידי סיפורו לחזק או להמשיך מחלוקת, עובר גם בלאו של 'לא יהיה כקורח ועדתו', שהוא אזהרה שלא להחזיק במחלוקת.

בהגהות 'באר מים חיים' כותב ה'חפץ חיים' כי בדבריו אלו נקט כדעת הסמ"ג ורבנו יונה, שלמדו שלא זו נאמר על כל המחזיק במחלוקת מכל סוג שהיא, וציין לעיין ברמב"ן (ספר המצוות שורש ח) שחולק וסובר שלא זו נאמר רק על מי שחולק על הכהונה ואומר שאינה שייכת לשבט אהרן הכהן, ומדרבנן דרשוהו באסמכתא על כל המחזיק במחלוקת.

בביאורים ומוספים מציינים, כי ישנן עוד דעות בראשונים שפסוק זה לא נאמר כלל בתורת אזהרה ולא, אלא הוא גילוי של התורה על העונש הראוי לבעלי מחלוקת. אכן כתב הח"ח לקמן (שמירת הלשון שער הזכירה פט"ו בהגה"ה), שגם לדעות אלו, אם נשבע להחזיק במחלוקת, קרוב הדבר שהוא בכלל נשבע לעבור על המצוה, כיון שיש כמה פסוקים בתורה המרמזים על עוון המחלוקת, ועל כן נראה שישאל על שבעות.

וביאור נוסף על פסוק זה בדרך הדרש, הביא בספר עלי באר

נכדיו של הג"ר יהודה מועלם ביקשו ממנו פעם בערב שבת לנוח מעט, מכיון שהיה תשוש לאחר שבוע שבו קם בכל יום בנין החמה ומסר שיעורים ושקד הרבה על תלמודו, אך רבינו הרים את ידו כלפי מעלה ואמר: "ושם ינוחו יגיעי כח, פה זה לא המקום לנוח, שם בעז"ה ננוח!"

(ויברך יהודה ח"ג עמ' צה)

נשתדל להשקיע את כל כוחותינו בעבודת ה' ובקיום מצוותיו ולא נחפש לעצמנו מנוחה, שהרי ככל שנשקיע יותר כאן בעולם הזה, כך יגדל שכרנו.